

di inteligenco, da se bo zanimala za to važno vprašanje. Ustanovitev tega društva moramo najtopleje pozdravljati, posebej pa še, ker se je s tem delno razglazila ena točka iz naših resolucij, ki jih je sprejela letošnja pokrajinska skupščina v Krškem. Želimo le, da bi se čimprej ustanovilo enako društvo tudi v Mariboru, da s tem pokažemo pot okrajnim učiteljskim društvom na sedežih učiteljskih po vsej državi.

— Vpis v prvi letnik učiteljskega. U »Službenim Novinam« od 22. jula t. g. br. 165 objavljeni su upisi učenika-ca za iduću šk. god. u 1. razr. učiteljskih škola, i to: u mušku učitelj. školu u Jagodini 40 učenika, rok prijave 1. septembra; u žensku učitelj. školu u Kragujevcu 80 učenika, rok 6. septembra i mešov. učiteljsku školu u Skoplju, 30 učenika in 30 učenica, rok 10. i 11. septembra. — N. P.

—uč V ljubljansko drž. žensko učiteljsko sprejete gojenke. Ker ne more ravnateljstvo na vse strani pismeno obavješćati, ustrežemo gotovo roditeljem po deželi, ako priobćimo imenik gojenki, ki so sprejete v 1. letnik. Sprejete so: Amon Viktorija, Bezeljak Vida, Brenk Marija, Bučar Nikolaja, Erker Berta, Gale Ana, Golob Frančiška, Iskra Marija, Janežič Vera, Jenko Mihaela, Jordan Danica, Kalan Vera, Kocjan Angela, Koderman Milena, Krušič Hilda, Levičar Marija, Matzele Marija, Merhar Marija, Merhar Srečka, Mlakar Nada, Muc Božana, Pavletič Irena, Pizzulin Ana, Pott Ana, Potokar Rafaela, Punčuh Julija, Rihar Rozalija, Rožman Frančiška, Seljak Leopoldina, Stenovec Marija, Svetina Fran., Šegula Iv., Šetinc Dan., Švigelj Marija, Tavčar Vlasta, Torelli Ana, Traven Ivana, Volavšek Deva, Uršič Marija in Zupančič Natalija. — Odklonjene učenke dobe svoje dokumente pri šolskem slugi.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

—r Grehi in izdajstvo nad jugoslovenskim nacionalizmom. Medtem ko se naši neodrešeni bratje v Italiji bore za svoje nacionalne pravice in Nemci v Austriji ne daju Slovenem niti ene slovenske šole, daje naša vlada Nemcem pri nas sledeće koncesije, ki jih Nemci zahtevaju: 1. Cerkveno-šolsko avtonomiju, glasom katere lahko ustanavljaju konfesionalne ljudske in srednje šole pod upravo posebnega cerkvenega sveta. Te šole naj vzdružuje država. 2. Nemci zahtevaju nemško obćinsku upravu in uradni jezik, kjer so u većini; 3. nemški jezik na sudićih; 4. upoštovanje Nemcev pri razdelitvi zemlje; 5. podpiranje nemških gospodarskih podjetij; 6. načelniško mesto u prosvetnem ali verskom ministarstvu; 7. službovanje nemških rekrutov u kulturnih krajićh države. — O tem pišeu srbski listi sledeće: Veći deo ovih zahteva ušao je u sporazum između vlade i Nemaca. Glavni odbor nemačke stranke odobrio je dosadašnji rad svoje stranke i ovlastio klub da pomaže vladu dotle dok ta vlada daje garancije da će izilaziti na susret zahtevima nemačke stranke. — Glavni odbor stranke je sprejel u Zemunu sledeće re-

soluciju: »Glavni odbor nemačke stranke odaje poslanicima klubu, a osobito njenom predsedniku dr. Kraftu svoje priznanje i hvalu za držanje u poslednje vreme i izražava im potpuno poverenje. Glavni odbor prima sa zadovoljstvom na znanje da je nova vlada voljna da primeni načela pravde i ravnopravnosti u punoj meri i prema nacionalnim manjinama i nada se da poslanicima klub neće propustiti da radi na ispunjenju minimalnih zahteva stranačkog programa. Glavni odbor pozdravlja nastojanja poslanicčkog kluba da stvori dobre i pouzdane odnose sa svima strankama u državi, kako bi se na taj način doprinelo stvaranju preduslova za prijateljsko sporazumevanje i zbliženje svih naroda naše države i za konačno konsolidovanje zajedničke namotadžbine.« — Zalostna nam majka, da pride do takih koncesij.

—r Skandalozne razmere pri ustmenih izpitih slov. učiteljskih u Tolminu. »Novice« pišeu, da so morali svi oni dijaki i dijakinje, ki končaju letos učiteljske k ustmenim izpitom u Videm (Udine). Poroćilom o ravnjanju dotične izpraševalne komisije z našimi dijak i Vidmu skoro ne moremo verjeti. Predvsem velja Tolminsko učiteljske za slovensko. V resnici so se tudi nekateri predmeti, kakor: prirodopis, fizika, računstvo in dr. poučevali u slovensćini. Samoobsebi umevno tedaj — kdor ima kolićaj soli u glavi bo to razumel — da ne more dijak biti izprašan iz teh predmetov u drugem jeziku, kakor u tistem, u katerem se jih je učil, ker mu u drugem jeziku manjkaju tehnićki izrazi. Videmski profesorji pri izpraševalni komisiji bi kot pedagogi morali to vedeti! Toda kaj še! Komisija je bila sestavljena u italijanskih profesorjev. Vsi predmeti so se izpraševali izključno u italijansćini. Tu pa tam bi moral nastopati kot tolmać nek g. Paušić, profesor videmske realke. Ta je bil edini, ki bi lahko kaj pomagao našim dijakom, edini ki bi jim moral biti u tem mućnem položaju u tolažbu in pogum, a se je obnašao tako, da se je naših dijakov upravliceno polastil obup! Celo ravnatelj tolminske učiteljske, g. Calvi, je obsojao te krićee razmere! Se razume, saj ni to njemu in zavodu u nikako čast! Izid te res ćudne skušnje bodo maturanti izvedeli komaj ćez en mesec. Vkljuć temu pa mora vsak, ki reflektira na učiteljsko mesto, predložiti prošnju do 31. jula! Kakšno sprićevalo pa naj prosilec predloži?! Ko smo slišali o teh skandaloznih razmerah, smo le obžalovali, da se niso naši dijaki dvignili in ođšli. Upamo kljuć temu, da bo ta slavna skušnja razveljavljena ter da bo g. ravnatelj Calvi in ves učiteljski zbor tolminske učiteljske, ki je pri tem tudi prizadet, zahteval, da se dijaki podvržeo drugi, za to sposobni slovenski komisiji!

»Mi ne maramo onih, ki pristopijo u našu organizaciju zavoljo tega, da bi dobili kako boljše mesto, pa tudi tistih ne, ki izstopijo iz organizacije, će mesta ne dobe.« *»Principiis obsta«* — načela naj veljaju. Iz govora pov. Luke Jelenca na IV. pokr. skup. u Krškem, 8. jul. 1924.

povo selo) in Hreljinu u hrvatskem Primorju. V septembru 1. 1908. je bil premešćen u Zagreb na osnovno šolo na Pantovćaku. S tem imenovanjem se mu je nudila prilika za pedagoško-književno delovanje, kakor tudi za delovanje u učiteljski organizaciji. Meseca novembra 1912 je bil imenovan za vadićkega učitelja na hrv. mošćem učiteljsću u Zagrebu. V vojni dobi je morao tui on pod orožje, po povratku je bio pridelen kr. deželni vlad. odelku za prosvetu in vere, kot poročevalec za osnovno-šolsku upravu. Pravo mesto z ozirom na njegovo delovanje je dobio, ko je bio imenovan za glavnega učitelja na kr. učiteljsću u Zagrebu in to za pedagogiko in metodiko. Meseca maja 1922 je dobio naslov profesorja.

Škavićeuo pedagoško-književno delovanje zaćenja 1. 1902., ko je začeo pisati u »Napredak«, a ko je stopio o prilici svojega prihoda 1. 1908. u Zagreb, ni samo vršil vseh tehnićnih poslova te naućne-pedagoške smotre, nego je pisao tui razne pedagoške in metodićne ćlanke. Od 1. 1919. je s sodelovanjem sorednikov odgovorni urednik smotre, u kateri tui nadalje priobćuje svoje pedagoške i metodićne ćlanke. Pisao je tui za list »Hrvatski učiteljski dom«, ki je izhajao kot priloga »Napredku«. V tem listu je poročao o delovanju »Hrvatskega pedagoško-književnega zbora«, ki mu je od 1. 1909. tajnik in o delovanju »Saveza hrv. učiteljskih društva«, ki mu je bio istotako tajnik. Na glavnih skupšćinah in sastanćih »Hrv. pedagoško-književnega zbora«

je imao već predavanj. Tui je bio urednik »Smilja«. »Hrvatski pedagoško-književni zbor« ga je imenovao 1. 1906. za dopisnoga in 1. 1908. za pravega ćlana.

Od 1. 1910. je bio tajnik, a od 1. 1919. do 1921. podpredsednik »Saveza hrv. učiteljskih društva«. 1. 1922. je pristao na osnivanje »Udruženja Jugoslovenskog Ućiteljstva« in je postao poverjenik poverljeništva tega udruženja u Zagrebu.

Poznavajuć njegovo jako voljo in veliko strokovno sposobnost, se moremo po pravici naćejati, da bo i nadalje delao za napredek »Zbora« in ućiteljstva.

(Po hrv. pedag.-književnem zborniku.)

Jubilarnu g. poverjeniku J. Škaviću iskreno čestitamo k 25letnici in mu želimo ućakati zlatoga jubileja javnega dela u sedanjem njegovom pravcu — ki naj bo združen s popolno zmago njegove idejne smeri!

Dubrovnik i Dubrovćani.

Bjegunci iz razorenoga Epidavra (sada Cavtata) i Salone (sada Solina kod Splita) u 7. vijeku potražiu sebi ućištia na ostrvima i hridinama na podnožju brda Suda.

More im bje polje, dubrava šuma, gole luti — temelji, suho građene zidine — zaštita.

Tu im se približio Slavenski element, s kojim se udružio i utvrdio svoj »grad« još jaćim zidinama i umnožio zgradama i kulama, te to svoje ognjište

Splošne vesti.

— Detaljni program Glavne Skupšćine Udruženja Jugoslovenskog Ućiteljstva u Dubrovniku 24., 25. i 26. avgusta 1924. godine. Svaki posetilac ućiteljske skupšćine, koji je svoj dolazak prijavio, dobija pri dolasku u Gruću svoju legitimaciju sa naznakom stana i svim drugim obavješćenijima. U dane 22., 23. i 24. avgusta na željeznićkoj stanici u Gruću postojaće kancelarija Odbora za doćek kojoj se imaju prijaviti svi posetioći. Raspored za 24., 25. i 26. avgust, 24. avg. (nedelja): 1. Sednica Glavnog Odbora UJU u 8 ćasova pre podne u dvorani Kazališta. Dnevni red: 1. Izveštaj Izvršnog Odbora; 2. Predlozi namenjeni Skupšćini; 3. Sporazum o radu konferencije delegata Glavne Skupšćine. 11. Konferencija Glavnog Odbora i delegata ućiteljskih društava u 5 ćasova po podne u dvorani Kazališta. Dnevni red: 1. Otvaranje konferencije i prijem i overavanje punomoćija u smislu ćl. 15. i 17. Poslovnika; 2. Podela na sekcije, koje će uzeti u pretres teme koje su stavljene na dnevni red Skupšćine; 3. Sporazum o najvažnijim ućiteljskim zahtevima koje treba uneti u rezoluciju Skupšćine. — Istoga ovog dana u 10½ ćas., pre podne posle sednice Glavnog Odbora, skup svoju ućesnika Skupšćine na Pilama (Brsalje) pred gradskim vratima, a odatle polazak glavnog gradskom ulicom, pozdravi i govori uz polaganje venaca na Gundulićev spomenik i spomen ploću poginulih za oslobođenje. Posle ovoga biće razgledanja grada i bliže okolice, odnosno izleti parobrodima u okolicu Dubrovnika. U 8½ ćasova uveće drugarsko večer na Brsaljama. 25. avgusta (ponedeljak): 111. Ćetvrtta Glavna Skupšćina UJU u 8 ćasova pre podne u dvorani Kazališta. Dnevni red: 1. Otvaranje Skupšćine; 2. Izbor potrebnih odbora i sekretara; 3. Izveštaj o radu Glavnog i Nadzornog Odbora i davanje razrešnice Upravi za rad i račune u prošloj godini; 4. Proraćun (budžet) Udruženja za 1924.—5. godinu; 5. Osnovna načela za novi nastavni plan i program osnovnih škola naše Kraljevine s obzirom na detaljni program iz narodne istorije Srba, Hrvata i Slovenaca, — referent g. Jovan Milojević, ućitelj iz Zagreba; 6. Religiska nastava u osnovnoj školi, — referent g. Josip Škavić, profesor Ućiteljske škole iz Zagreba. — I ovoga dana, za sve koji žele, biće mogućnosti za izlete u okolinu Dubrovnika, a pored toga i pregled izložbe narodnih vezova. 26. avgusta (utorak): 7. Nadzor i nadzornici u osnovnim školama, — referent g. Ljudevit Pottoćnik, upravitelj u Štoru u Sloveniji; 8. Izbor 2 zamenika Glavnog Odbora za Beograd; 9. Pitanja i predlozi. — Izleti u Kotor i Boku biće objavljeni na dan ranije u samom Dubrovniku. — Napomene: 1. Kao što je već pomenuto, u Dubrovniku je obrazovan Odbor za doćek posetilaca ućiteljske skupšćine. Odborska kancelarija se nalazi u ulici Pucićevoj br. 373. Srpska Škola na prvom spratu. Ona radi trajno u sve dane skupšćine. Svi posetioći, koji stignu u Dubrovnik pre 22. avgusta, neka se obrate odborskoj kancelariji, gde će dobiti uput i sva obavješćenja. U dane 22., 23. i 24. avgusta odborska će kancelarija, kao što je kazano, raditi na željeznićkoj stanici u Gruću. 2. Na kolodvoru (stanici) biće na vidnom mestu tablica svakog poverljeništva, pa će se pose-

tići prvo tu obratiti i tu će dobiti svaki svoju legitimaciju sa naznakom stana i svega ostalog. Po tom će se posetioći sabrati u grupe prema oznakama prenoćista. 3. Svaki posetilac dobiće po jednu znaćku, a isto tako i svi ćlanovi Odbora za doćek imaće znaćkove na levoj ruci: centralni odbor jugoslovenske boje, odsek za stanove plave boje, odsek za ishranu bele boje i odsek za red crvene boje. 4. Pošto je Ministarstvo Vojno odgovorilo, da ne može staviti na raspoloženje 1000 kom. ćebadi, preporučuje se ućesnicima da sobom ponesu po jedno ćebe i jastuk.

— Glavna skupšćina u Dubrovniku. V nastopnem navajamo sledeće podatke: 1. Izkaz udeleženecv smo zakljućili in ga odposlali pripravljalnemu odboru u Dubrovnik.

2. Kakor je razvidno iz prijav, potuje na skupšćinu velika većina udeleženecv ćez Sušak po morju. Dobro bi bilo, ako se malo porazdelimo (deloma ćez Sušak in ćez Brod-Sarajevo), kajti opozarjamo že sedaj, da na parniku ne bo dovoljnoga števila kabin za prenoćišće na razpolago. Doslej se je prijavilo okoli 140 oseb. Pripominjamo, da je dovoljena ćetrćinska voznina u vsako smer, po kopnem in po morju, tako za potovanje tja kakor za povratek.

3. Za potovanje iz Ljubljane-Karlovac bomo skušali oskrbeti posebne vagonce. Za nadaljnji pot in za povratek, ki je poljuben, ne moremo glede posebnih vagonov ničesar storiti. Tui ne kaže u tem oziru imeti nobenih separatistićnih želja, saj je celo poućno ter interesantno voziti se porazdeljeno na razne vozove, kjer se lahko proućava miljć in obićaje naroda.

4. Vodstvo organizacije in vsi udeleženeci, ki potujejo z njim, se odpelejo iz Ljubljane u ćetrćek 21. t. m. ob 6. uri zjutraj. Prihod u Karlovac 11.53. Odhod iz Karlovca 12.33. Prihod na Sušak 19.12.

Vse one, ki potujejo iz Ljubljane, opozarjamo, da si kupijo vozni listek že dan poprej, da ne bo zjutraj prevelikega navala pri blagajni. Olajšajo tui delo sebi in blagajni, ako kupijo 4 skupno eno celo vozovnico, ozir. 2 eno polovićno. Zunanje ćlane opozarjamo, da imajo pravico ćetrćinske voznine že od svoje odhodne postaje, in sicer od 20. avgusta nadalje.

Predsedniki okrajnih društev, ki še niso zahtevali pri poverljeništvo uverenje za ćetrćinsko voznino, naj storit tako. Poverljeništvo jih dostavi tui posameznikom, ako pošlijo frankirano kuverto z naslovom.

5. Obrnili smo se na Jadransko plovitbo na Sušak radi pomorske vožnje, odkoder smo dobili obvestilo, da odplove parnik s Sušaka u ćetrćek 21. t. m. ob 8. uri zvećer. Parnik dospe u petek zjutraj ob 6. uri u Šibenik kjer stoji 1 uro, ob 13. uri dospemo u Split, kjer stoji parnik do 18. ure, dovolj ćasa, da si vsaj površno ogledamo mesto. Tozadevno smo se obrnili na poverljeništvo Split. V soboto zjutraj ob šestih smo u Gruću, luki Dubrovnika.

6. Na povratku iz Gruća ćez Mostar-Sarajevo-Brod bo željeznićka proga gotovo već ali manj razbremenjena, ker se bodo udeleženeci vraćali z raznimi vlakli. Priporočamo obisk Mostara, Sarajeva

će se u stranu — postaju apatićni. Ćim pak austrićski orao sjede na njihov teritorij, svoje naće položiće u grob.

Narodnim oslobođenjem i uskrnućem sadanje nove države povratu Dubrovniku slobodu širokih granica, ostvarila se je želja njegovih pjesnika Gundulića i drugova, oživotvorila se je nacionalna ideja njegovih Velikana, koji su u svome Slovinstvu udarili nacijsu sadanje granice.

Eto drugih leta Dubrovnik je bio u zaboravi; Zagreb ga iz sna probudi, slobodni Beograd ožari, a plavi Jadran otvori širok horizont. U zagrljaju tih triju komponenta rezultanta je bila, da je Dubrovnik jednako volio sva plemena, sva imena; za to bilo koji podvig za slobodu Slovenstva našao je odjek u Dubrovniku.

Sticajem prilika — u dugogodišnjem životu — Dubrovćani su u našoj nacijsi posebno izrađeni tip, koji se odlikuje pitomom Hercegovaćkom ćudi. Izrađivao ga je — preko pomorstva — hrvatski element, preko trgovine i blićeg doticaja — srpski element, preko literature — romanski, preko revnovanja — vjerski, preko »skladnosti« — uzgojni element, a preko patriotizma — zaljubljuje gospodara slugu, sluga gospodara, zbog toga su jednaki i građanin i seljak, i bogat i siromah, koji u svome miru i tićini nalaze najveće radosti.

Ta familijarna crta prirodna je samo Dubrovniku i Dubrovćanima, te je i »fakić« »skladan«.

M. Kusiljanović.
(Po »Nar. Prosv.«)

prozvaše »Ragusa« a slovenski Dubrovnik. Po ondašnjim tipovima slobodnih romanskih gradova uredi se i on kao slobodan grad, a od suseda malo po malo steće zemalja i naselja, te sve to zaokruži u jedan slobodan teritorij — republiku sv. Vlahu.

Sv. Vlaho biskup i mućenik, ćije moći (relikvije) Dubrovćani donesoše sa Istoka, ćuvaju se u bogatom moćniku. On bje sredovjećnom obićaju odabran za zašćitnika republike, njegov lik bi stavljen na zastavu i novac, a kip na zgrade i bedeme. Do skrajnih granica teritorija negdašnje republike ime sv. Vlahu budi ponos, vjeru, pouzdanje i spomen na cvat zavićaja.

Ljubav Dubrovćana prema rodenoj grudi i slobodi dokumentovana je velikim žrtvama prenesenih od njegovih sinova. Kad je trešnja (potres) god. 1667. sa zemljom sraznila Dubrovnik i poljuljala ga u njegovim temeljima, ništa nije ostalo osim zidina i dvije tri zgrade. Radi pustoši, garišta, gomila, novoga straha, bilo je potpuno naravno, da se napuste ruševine i odseli na drugi položaj, gdje će se zabaviti udarac sudbine, biti u manjemu strahu od neprijatelja, te otpoćeti novim Dubrovnikom, ali rodena gruda, pomisao na slobodu, na uspomenu svojih preda, dala je ostacima — ne poginulim u ruševinama — toliko snage, da su i dalje očuvali slobodu, obnovili grad i produljili život do Napoleonova doba.

Dolaskom Napoleona gasi se tisućljetna sloboda. Sinovi Dubrovnika povla-